

Nyt on aika varmistaa, että tekoäly toimii eurooppalaisten hyödyksi

Tekoäly vaikuttaa miljoonien eurooppalaisten elämään: sen avulla muun muassa seurataan covid-19-taudin leviämistä ja päätetään sosiaalietuuksista. Automaatio voi parantaa päätöksentekoa. Tekoäly voi kuitenkin johtaa virheisiin ja syrjintään ja sen haastaminen voi olla vaikeaa. Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) uusi raportti paljastaa epäselvyyksiä tekoällyn vaikutuksessa ihmisten oikeuksiin. Tämä koskee myös organisaatioita, jotka jo käyttävät sitä. Perusoikeusvirasto kehottaa poliittisia päättäjiä antamaan enemmän ohjeita siitä, miten nykyisiä sääntöjä sovelletaan tekoölyyn, ja varmistamaan, että mahdolliset tulevat tekoölylait suojelevat perusoikeuksia.

”Tekoäly ei ole erehtymätön, se on ihmisten tekemä – ja ihmiset tekevät virheitä. Siksi ihmisten on oltava tietoisia siitä, milloin ja miten tekoälyä käytetään ja miten automatisoituihin päätöksiin voi hakea muutosta. EU:n on selvennettävä, miten nykyisiä sääntöjä sovelletaan tekoölyyn. Organisaatioiden on puolestaan arvioitava, miten niiden teknologiat tekoällyn kehittämisessä ja käytössä voivat vaikuttaa ihmisten oikeuksiin”, sanoo perusoikeusviraston johtaja [Michael O’Flaherty](#). *”Meillä on mahdollisuus kehittää tekoäly, joka ei vain kunnioita ihmis- ja perusoikeuksia, vaan myös suojelee ja edistää niitä.”*

Perusoikeusviraston tekoällyn ja perusoikeuksien tulevaisuutta käsittelevässä raportissa [Getting the future right – Artificial intelligence and fundamental rights](#) yksilöidään tekoällyn käytön sudenkuoppia, esimerkiksi ennakoivassa poliisitoiminnassa, lääketieteellisissä diagnooseissa, sosiaalipalveluissa ja kohdennetussa mainonnassa. Siinä kehoitetaan EU:ta ja EU-maita

- **varmistamaan, että tekoäly kunnioittaa kaikkiaperusoikeuksia** – tekoölyllä voi olla vaikutusta monenlaisiin oikeuksiin, ei vain yksityisyyteen tai tietosuojaan. Se voi myös syrjiä tai estää oikeuden toteutumista. Tämä on otettava huomioon kaikessa tulevassa tekoälyä koskevassa lainsäädännössä ja on kehitettävä tehokkaita suojoitustoimia.
- **takaamaan, että ihmiset voivat valittaa tekoällyn tekemistä päätöksistä** – ihmisten täytyy tietää milloin ja miten tekoälyä käytetään ja miten valitus voidaan tehdä. Tekoälyä käyttävien organisaatioiden on pystyttävä selittämään, miten niiden järjestelmät tekevät päätöksiä.
- **arvioimaan tekoälyä ennen sen käyttöä ja käytön aikana, jotta negatiivisia vaikutuksia voidaan vähentää** – yksityisten ja julkisten organisaatioiden on arvioitava, miten tekoällyn käyttö saattaisi olla vahingollista perusoikeuksille.
- **antamaan lisää ohjeita tietosuojasääntöjen osalta** – EU:n pitäisi selventää, miten tietosuojasääntöjä sovelletaan tekoölyyn. On myös selvennettävä automatisoidun päätöksenteon vaikutuksia ja oikeutta ihmisen suorittamaan arviointiin tekoälyä käytettäessä.
- **arvioimaan, aiheuttaako tekoäly syrjintää** – tietoisuus tekoällyn aiheuttamasta mahdollisesta syrjinnästä ja sen vaikutuksista on suhteellisen vähäistä. Tämä edellyttää lisää tutkimusrahoitusta tekoällyn mahdollisten syrjivien vaikutusten tutkimiseen, jotta Euroopassa voidaan suojautua niiltä.
- **luomaan tehokas valvontajärjestelmä** – EU:n pitäisi investoida yhtenäisempään järjestelmään, jonka avulla yritysten ja julkishallinnon tekoällyn käytön vastuullisuutta voidaan valvoa. Viranomaisien on varmistettava, että valvontaelimillä on riittävät resurssit ja taidot tehtävän suorittamiseen.

Raportti on osa [perusoikeusviraston hanketta, joka koskee tekoälyä ja massadataa](#). Se perustuu yli 100 haastatteluun, joihin osallistui tekoälyä jo käyttäviä julkisia ja yksityisiä organisaatioita. Näihin sisältyy havaintoja asiantuntijoilta, jotka osallistuvat mahdollisten perusoikeusloukkausten valvontaan. Analyysi perustuu tekoälyn todelliseen käyttöön Virossa, Suomessa, Ranskassa, Alankomaissa ja Espanjassa.

Perusoikeusvirasto ja Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltio Saksa järjestävät 14. joulukuuta konferenssin [Tekoäly Euroopassa: Perusoikeuksien suojeleminen tekoälyn aikakaudella](#).

Lisätietoja: media@fra.europa.eu / Puh.: +43 1 580 30 653